

בס"ד. שיחת* ש"פ האזינו, י"ג תשרי, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

א. בקשרי ל"ג תשרי, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע², אספר סיפור מבעל ההילולא³, מה שקרה בימי ילדותו, בשנת תר"ו או תר"ז⁴, בכל אופן — לפני הדפסת הלקו"ת, שהי' בשנת תר"ח: כ"ק אדמו"ר הצ"צ הי' מחבב ביותר את בנו כ"ק אדמו"ר מהר"ש, שהי' נכנס אליו בכל יום, ולפעמים — גם פעמים אחדות ביום. פעם נכנס אליו בשעה מאוחרת כלילה, אחרי ה"יחידות" שנמשכה זמן רב, יותר מכפי הרגיל.

בהמשך דיבורם, התאונן כ"ק אדמו"ר הצ"צ לפני בנו על ביטול זמנו בגלל היחידות, באמרו: מה רוצים ממני, הרי יכול אני ללמוד במשך זמן זה?!

כ"ק אדמו"ר מהר"ש לא ענהו מאומה, ניגש אל ארון הספרים שבו היו מונחים כתבי דא"ח של הצ"צ, הסיר את הוילון (לארון ספרים זה לא היו דלתות, ורק פרוס הי' עליו וילון), והתחיל לספור את הכרכים של כתבי הדא"ח שהיו מונחים על אחת האצטבאות, ומנה יותר על שלשים כרכים. ויפנה אל אביו בשאלה: האם היית כותב כ"כ הרבה מאמרים — גם אם לא היית מקבל אנשים על "יחידות"? ויענהו הצ"צ: כן, אתה צודק!

כשסיפר כ"ק מ"ח אדמו"ר סיפור זה, הוסיף:

שלשה סוגים היו בכתבי הצ"צ: א) רשימות "הנחות" ממאמרים ששמע. ב) ביאורים על מאמרים. ג) מאמרים שכתב בתור רבי. — ורוב הכרכים שהיו באצטבא זו היו מסוג הג'.

(4) נולד ביום ב' אייר (תפארת שבתפארת) שנת תקצ"ד. — וגם יום הסתלקותו שייך לספירת התפארת, כי ד' הימים שבין יו"כ לסוכות הם כנגד ד' אותיות דשם הוי", וי"ג תשרי (יום הג') הוא כנגד אות וא"ו שמורה על בחי' ז"א, שעיקרו תפארת (משיחת י"ג תשרי תשי"ט (תו"מ חכ"ד ע' 48 ואילך)).

(* ראשי פרקים (המו"ל).
 1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1361 ואילך. במהדורא זו ניתוספו איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
 2) בשנת תרמ"ג.
 3) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רמז. וש"נ.

ב. מובן, אשר אדמו"ר הצ"צ בשאלתו "הרי יכול אני ללמוד במשך זמן זה", לא נתכוון למנוע (או אפילו רק להחסיר) את ההשפעה שהי' משפיע ע"י היחידות, בכדי שיוכל ללמוד יותר לעצמו — שהרי דין הוא⁵ אשר מבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים (וההשפעות שהשפיע על ידי ה"יחידות" הרי לא היו אפשר להיות ע"י אחרים), ולא עוד, אלא שהובטחנו אשר על ידי מעשה הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה⁶,

— אלא שנתכוון לומר, שגם ע"י לימודו הי' יכול להשפיע אותן ההשפעות אשר משפיע על ידי יחידות (וע"ד ירדת הגשמים שהמשיך רשב"י ע"י אמירת תורה⁷).

ועל זה ענה כ"ק אדמו"ר מהר"ש, אשר הכח לכתיבת מאמרים (מסוג ג' — בתור נשיא) שענינם המשכת עניני סתים דאורייתא בגילוי⁸, באה ע"י ההשפעה באופן של התלבשות דוקא — יחידות (וכידוע ש"יחידות" הו"ע גילוי יחידה שבנפש⁹, שמבחינה זו נמשך הכח לאמירת ולכתיבת מאמרים).

ומענה זו הוצרך לבוא מבנו, שהי' אח"כ ממלא מקומו, אשר דוקא הוא הי' יכול לעורר את הנ"ל.

ג. סיפורי צדיקים (גם מה שאירע בימי ילדותם), ובפרט אותם שגילה לנו נשיא¹⁰ מורה דרך — הוראות הן בעבודתינו¹¹.

וכן גם בנוגע לסיפור הנ"ל, הנה נוסף על מה שאנו רואים בזה את גודל חכמתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש גם בימי ילדותו, כמאמר רז"ל¹² "בוצין בוצין מקטפי ידיע",

— בין עצם הענין שעוד בשחר ילדותו מצא במה לעורר את אביו

אג"ק ח"ג ס"ע קעח. תו"מ ח"ג ריש ע' 218. וש"נ.

10 כבנוד"ד, שסיפור זה סיפר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לכ"ק מו"ח אדמו"ר, וכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפרו לי* (ראה רשימת היומן שבהערה 3), על מנת לפרסמו ברבים (מהנחה בלתי מוגה).

11 ראה גם תו"מ ח"ל ע' 145. וש"נ.

12 ברכות מח, א.

* כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר זאת בקול שקט ובהבלעה (המו"ל).

5 מו"ק ט, ריש ע"ב. ירושלמי פסחים ספ"ג. חגיגה פ"א ה"ז. רמב"ם פ"ג מהל' ת"ת ה"ד. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג.

6 תו"א בתחלתו. לקו"ת לג"פ שם (אוה"ת בראשית כרך ו תתרכו, ב ואילך).

7 זח"ג נט, ב.

8 התגלות ענינים חדשים, וכמו במתן תורה מסיני, וכדברי החסיד ר' הלל מפאריטש (סה"ש תרצ"ז ע' 165), שכאשר "רבי" אומר חסידות אזי "שכינה מדברת מתוך גרונו" (מהנחה בלתי מוגה).

9 עייג"כ "היום יום" י אלול. וראה גם

כ"ק אדמו"ר הצ"צ, וגם מאופן תשובתו — שתשובתו לא היתה באופן ישיר, רק בדרך שאלה, מצד כיבוד אב¹³ —
הוראה הוא בעבודתינו:

אף שע"י כל פעולה טובה שהאדם עושה, גם פעולה של עצמו, מכריע את כל העולם לכף זכות¹⁴ ופועל הזדככות בכללות העולם¹⁵ — אין להסתפק בזה, וזיכונך העולם צריך להיות בדרך התלבשות דוקא.
וע"י השפעתו להזולת באופן דהתלבשות, תומשך תוספות אור גם בהמשפיע, וכדרשת רז"ל¹⁶ ע"פ¹⁷ "מאיר עיני שניהם ה'".

* * *

ד. דובר אודות אלו שבאו לכאן¹⁸, שנוסף על ההוצאות הכספיות כו', יש כאלו שגם עזבו את עיני הכלל שעוסקים בהם, ובפרט אלו שבהם תלויים הטף — תינוקות של בית רבן, מבלי לדאוג ל"ממלא-מקום" (נוסף לכך שגם כאשר משאירים ממלא-מקום, ואפילו טוב יותר ממנו, יש להסתפק אם כדאי הדבר),

ולמרות שהורו להם שלא יבואו — לא צייתו, והלבישו זאת באיצטלא של "שפיץ חב"ד"...

ומה שבאו ללמוד תורה וכו' — הרי התועלת שיקבלו בבואם לכאן מוטלת בספק, ואילו פעולתם במקומם היא בבחינת ודאי, וכבר נפסקה ההלכה ש"ברי ושמא ברי עדיף"¹⁹.

ה. כן דובר אודות ענין ה"שיריים"²⁰, שענין זה לא הי' נהוג כלל אצל חסידי חב"ד, כי אם אצל חסידי פולין, אלא שכ"ק מו"ח אדמו"ר הנהיג זאת עבור ענינים שהוצרך להם, אבל, בתנאי שיהי' העיקר (ההוספה בתורה כו'), ואילו כאשר חסר העיקר, אזי מתבטל ח"ו גם הטפל.

יש טוענים שהם חוטפים ה"שיריים" (לא עבור עצמם, אלא) לטובת עדת החסידים.

13) קדושין לב, א. רמב"ם פ"ו מהל' ממרים הי"א. שו"ע יו"ד ס"מ ס"א.
14) קדושין מ, ריש ע"ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.
15) לקו"ת במדבר ה, ב. ד"ה וכל העם רואים ת"ש ספ"ב (סה"מ ה"ש"ת ס"ע 113).
16) תמורה טז, א. הובא בהקדמת התניא.
17) משלי כט, יג.
18) ראה גם שיחת ש"פ וילך, שבת תשובה ס"ד ואילך (לעיל ע' 26 ואילך).
19) כתובות יב, ב. וש"נ.
20) ראה גם שיחת ש"פ וילך הנ"ל ס"ח (לעיל ע' 29 ואילך).

— בנוגע לעצמו אינו חושב כלל... ומה שנוטל גם לעצמו, אין זה בשביל "עצמו" (כב' האופנים שבזה: "אין זיך", או "צו זיך"), הרי זה כמו הלל ש"כשהי' הולך לאכול הי' אומר שהוא הולך לגמול חסד עם העלובה ועני' הוא גופו, כי כמו זר נחשב אצלו כו"²¹. כנראה חושב הוא שאוחז כבר בדרגתו של הלל, בה בשעה שלא הגיע אפילו לדרגא של הסבא שלו!... —

ובכן: גם אנכי רוצה בטובת החסידים, ואילו הייתי סבור שדבר זה הוא לטובת החסידים, הייתי חפץ בכך!...

היו חסידים גם אצל הרביים הקודמים, וגם הם הוצרכו לענין המס"נ²², ואעפ"כ, הי' יכול להיות מונח פיסת מזונות וכיו"ב, ואף א' לא נגע בה, עד שבא א' מחסידי פולין וחטפה... ואף אחד לא קינא בו!...

אין כוונתי לבטל ח"ו ענין שהנהיג הרבי, אבל, צריך שתהי' כאן התועודות חב"דית, והרי ענינה של חב"ד הוא הוספה והעמקה בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ואח"כ יומשך מחב"ד — מוחין — למדות שבלב, תחילה לחג"ת פנימיים, ומחג"ת פנימיים לחג"ת חיצוניים, שזהו"ע של "שיריים".

ו. ישנם כאלו שיש להם טענות: מדוע הנני פוגע בהם... ובפרט ביום השבת, שצריך להיות מעמד ומצב של מנוחה ותענוג.

והטענה היא בשתיים: (א) מדוע הנני פוגע באנשים שחולקים לי כבוד, (ב) בדקות יותר: כיון שכוונתם רצוי', מדוע צריכים לפגוע בהם? והמענה על זה — ע"פ מ"ש²³ "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן וגו'", וכמבואר בחסידות²⁴ ש"ידעתי" הוא מלשון חיבה כו', והיינו, שהדיבור בכל הנ"ל הוא מצד החיבה דוקא, שלכן רוצים להעמידם על הגובה האמיתי, ומה גם שהם יודעים זאת מעצמם, ובפרט כאשר מעוררים אותם על זה.

ואין להאריך בכל זה, ובפרט שיכול להיות שהדיבור בזה לא יועיל, וימשיכו לחטוף השיריים, ובגלל זה לא ישמעו גם את המאמר, אלא רק ימתינו מתי יוכלו כבר לחטוף... שזוהי הוכחה שמלכתחילה באו רק בשביל ענין זה.

(המו"ל).

(21) תניא פכ"ט (לו, א).

(23) עמוס ג, ב.

(22) ראה סה"ש תש"ד ס"ע 15, שכ"ק

(24) ראה אוה"ת וירא פט, א. סה"מ

אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אמר לא' מחסידי פולין, ש"שיריים" שלו מחייב עבודה במס"נ

תרכ"ז ס"ע כא.

וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: עד כאן בנוגע ל"מסכת הנ"ל, ועתה נחזור לענינו — בנוגע לאדמו"ר מהר"ש.

ז. בהמשך להמסופר לעיל אודות אדמו"ר מהר"ש — שאצלו היו ריבוי ענינים באופן של "בעל-שם'סקע מעשיות"²⁵ — יש עוד סיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר:

אדמו"ר מהר"ש הי' רגיל בנסיעות עבור עניני הכלל כו'.

פעם²⁶ נסע אדמו"ר מהר"ש לחוץ-לארץ דרך דווינסק, והוצרך להתעכב משך זמן בתחנת-הרכבת, כדי להמתין עד בוא הרכבת הבאה שנוסעת למחוז חפצו.

היו שם אחדים מחסידי קאָפּוסט שרצו להתנכל אליו ("אים אָפּטאָן"), וביקשו ממנו שיאמר מאמר דא"ח, באמרם, שמפני קוצר הזמן לא יספיקו לילך לעיר ולחזור עד בוא הרכבת, ולכן הציעו שיאמר המאמר בתחנת-הרכבת.

לאמירת המאמר הגיע קהל גדול, וכרגיל, הי' דוחק רב וצפיפות גדולה ("גרויסע שטופעניש"), וכתוצאה מזה נשברו אחדים מהספסלים והחלונות כו' בתחנת הרכבת.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר הקדים לספר, שבאותו זמן היתה דווינסק עיר-מבצר (כפי שנקרא ברוסית: "קרעפסט..."), ולכן היתה שם שמירה מיוחדת ע"י שוטרים וחיילים, שכן, בעיר-מבצר יש להקפיד ביותר על הסדר, וצפוי עונש גדול על כל דבר של אי-סדר. וכאשר נשברו החלונות מרוב העם כו', הודיעו למשטרה, ומיד הגיע פקיד-המשטרה במרוצה לכיוון המקום שבו הי' אדמו"ר מהר"ש.

אמנם, כידוע — סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר — שכל מי שהסתכל על פניו של אדמו"ר מהר"ש נפל עליו פחד, הנה בראות הפקיד את פני אדמו"ר מהר"ש, נסוג אחור וילך לו.

אח"כ הגיע למקום ראש פקידי המשטרה ויתחיל לשאול היכן הוא הרבי. — אדמו"ר מהר"ש הי' אז באמצע אמירת המאמר, ומבלי להפסיק אמירת המאמר, הוציא מכיסו נייר-מכתב והראה להפקיד הראשי, ומיד הצדיע הפקיד לאות-כבוד (כפי שנקרא ברוסית: "טשעס"), וילך לו.

— בנייר-מכתב הנ"ל היתה פקודה מהממשלה, שכל המשטרה,

25 ראה גם שה"ש תש"ב ע' 87. לקו"ש 26 ראה גם תו"מ — רשימת היומן ע' חי"ד ע' 401. רב. וש"נ.

הן המשטרה הגלוי' והן המשטרה החשאית, תסייע לו (לאדמו"ר מהר"ש) ותמלא את רצונו.

ח. וההוראה מזה:

יש להפיץ את המעיינות של תורת החסידות בכל מקום, ולא להתפעל משום מניעות ועיכובים, אלא להמשיך ולהפיץ את המעיינות — כבסיפור הנ"ל, שאדמו"ר מהר"ש לא הפסיק אלא המשיך באמירת הדא"ח — אשר, האפשרות לכך היא ע"י ההתקשרות עם ה"מעייין".
ואז מתבטלים כל המניעות ועיכובים — לא רק מצד אלו שאינם בעלי־בחירה, אלא אפילו מצד אלו שהם בעלי־בחירה, ולא עוד אלא שהם עצמם מסייעים כו'.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כנשר יעיר קנו גו'.

